

MƏHƏMMƏDHÜSEYN ŞƏHRİYARIN “HEYDƏRBABAYA SALAM” POEMASINDA TƏBİƏT GÖZƏLLİKLƏRİNİN TƏSVİRİ VƏ TƏRƏNNÜMÜ

Esmira İsmayılova

Lənkəran Dövlət Universiteti, Lənkəran, Azərbaycan

e-mail: esmira.ans@mail.ru

DOI: 10.30546/.2960-1967.2023.1.28

Xülasə: Məqalədə XX əsr Azərbaycan və dünya ədəbiyyatının görkəmli şəxsiyyətlərindən biri, tanınmış söz ustası Seyid Məhəmmədhüseyn Şəhriyarın “Heydərbabaya salam” poemasında doğma yurdun gözəlliklərini real, canlı boyalarla necə təsvir və tərənnüm etməsi şairin yaradıcılığının əsas istiqamətlərindən biri kimi təhlil edilir, poema bu rəkursdan araşdırılır. Araşdırma zamanı şairin “Heydərbabaya salam” poeması ilə yanaşı, müasirlərinin, Şəhriyarşünas alimlərin əsərlərinə də məqalədə istinad edilmiş, müqayisə və paralellər aparılmış, həmçinin, alınan nəticələr müasir dövrlə əlaqələndirilmişdir. “Məhəmmədhüseyn Şəhriyarın Heydərbabaya salam” poemasında təbiət gözəlliklərinin təsviri və tərənnümü” məqaləsində şairin doğma yurdun gözəlliklərinə, təbiətinə olan sevgisinin digər müasirlərinin əsərlərinə göstərdiyi təsirə də tədqiqat işində yer ayrılmışdır.

“Məhəmmədhüseyn Şəhriyarın “Heydərbabaya salam” poemasında təbiət gözəlliklərinin təsviri və tərənnümü” mövzusunun tədqiqində əsas məqsəd M.Şəhriyarın anadilli irsinin bu günümüz üçün də aktuallığını saxladığını bir daha diqqətə çatdırmaq, əbədiyaşarlılığının sirlərini müasir kontekstdən təhlil və izah etməklə hazırkı günümüzdəki bədii-təbii-əhəmiyyətini əsaslandırmaq, oxucunu bu dəyərli irsdən zaman-zaman faydalanmağa istiqamətləndirmək olmuşdur.

M.Şəhriyar vətəninə qəlbən, ruhən bağlı olan şair kimi dəyərləndirilmişdir.

Açar sözlər: Şəhriyar, “Heydərbabaya salam”, təbiət, gözəllik, təsvir, tərənnüm

Giriş

Ustad Seyid Məhəmmədhüseyn Şəhriyar (1906-1988) XX əsrin Azərbaycana və dünyaya bəxş etdiyi nadir söz ustalarından biridir. Şairin bədii irsi bütün zamanlar üçün ona görə aktualdır ki, milli dəyərlərə söykənir, milli maraqları əks etdirir, ən əsası, sadə və səmimi dildə yazıldığına, milli koloritli olduğuna görə oxucu üçün cəlbedicidir.

Azərbaycan ədəbiyyatının sönməz məşəli, parlaq siması sayılan Seyid Məhəmmədhüseyn Şəhriyar özünün yüksək poetik bacarığı, zəngin və çoxşaxəli yaradıcılığı ilə dünyanın ən qüdrətli yazarları, sənətkarları ilə bir sırada dayanmağa haqq edən mütəffəkir, vətənpərvərliyi ilə bədii yaradıcılığı üst-üstə düşən əsl söz sərrafıdır. Təsadüfi deyil ki, Azərbaycan xalqının Ümummillə lideri Heydər Əliyev müsahibələrin birində M.Şəhriyarı ən çox sevdiyi şair adlandıraraq poetik yaradıcılığını yüksək qiymətləndirmişdir: “Şəhriyar hər şeydən öncə son dərəcə qüdrətli bir şair və şəxsiyyətdir. Şəhriyar ədəbi irsinin bədii və fəlsəfi siqləti onun bəşəri konsepsiyasıdır. Qüdrətli şairin əsərləri bizi bu gün də yazıb-yaratmağa, gələcəyə nikbin gözlə baxmağa, bir sözlə, birləşməyə səsləyir” [3, s. 3 57-358].

Qeyd edək ki, Məhəmmədhüseyn Şəhriyarın yaradıcılığı mövzu cəhətdən olduqca zəngin və rəngarəngdir. Vətənpərvər şair hansı mövzuda yazırsa yazsın, fərqi yoxdur, bütün

əsərlərində doğma yurdun gözəlliklərinin təsvir və tərənnümünü ön planda saxlamış, bu amilə xüsusi diqqət yetirmişdir. Bu dəfəki araşdırmamızda ustad sənətkarın anadilli yaradıcılığını məhz bu rəkursdan təhlilə cəlb etmiş, şairin “Heydərbabaya salam” poeması əsasında təbiət gözəlliklərinin təsviri və tərənnümünü araşdırmışıq.

Tədqiqat işi

Sosial şəbəkələrin mütaliəni üstələdiyi, qlobal problemlərin üst-üstə qalandığı hazırkı dövrdə klassik yazarların əsərlərinin təbliğinə, tədqiqinə ehtiyac varmı? Bu günkü nəsillər üçün M.Şəhriyar yaradıcılığı, bu yaradıcılığın ayrı-ayrı istiqamətləri nə dərəcədə vacib, aktualdır? Klassik irs ədəbiyyatın modernləşdiyi hazırkı dövrdə əhəmiyyət kəsb edirmi? Bu kimi suallara Ümummillə lider Heydər Əliyevin Seyid Məhəmməd Hüseyin Şəhriyar barədə dediyi sözlər ən məntiqi cavab sayıla bilər: “Bugünkü və gələcək nəsillərin yüksək mənəvi dəyərlərlə zənginləşdirilməsində böyük rola malik olan dahi sənətkarların yaradıcılığının dərinədən öyrənilməsi, tədqiq və tədris edilməsi sənət və elm xadimlərimizin müqəddəs borcudur” [4].

Tədqiqat işinin obyektini kimi Şəhriyarın anadilli yaradıcılığının şah əsərlərindən olan “Heydərbabaya salam” poemasını seçməyimiz təsadüfi deyil. Hər şeydən əvvəl, poema Şəhriyarın vətən obrazının simvolu kimi qəbul etdiyi, şəxsləndirdiyi Heydərbaba dağına müraciətlə yazılıb. “Heydərbabaya salam” əsərinə yazdığı müqəddimədə Şəhriyar tərəfdaş kimi niyə məhz dağı seçdiyini belə izah edir: “Dağ göylərə yaxındır. Dağ göylərə yaxın olduğu üçün peyğəmbərlər də Allaha doğru dağlardan yaxınlaşmaq istəyiblər. Dağlar təbiətin ən qabarıq şah əsəridir. Dağın döşündən, dağların çatlarından göz yaşı kimi çağlayan saf və təmiz sular yaradıcı insanın himməti qədər böyük və təmizdir” [11, s. 22].

“Heydərbabaya salam” poeması ilə tanış olanlar yaxşı bilir ki, əsər başlanğıcdan ta sonacan təbiət təsvirləri ilə zəngindir, poemanın ilk bəndindən rəngarəng təbiət təsvirləri bir-birini əvəzləyir. Əsərə möhtəşəmlik, unikalıq qazandıran, oxucu diqqəti cəlb edən də məhz doğma yurdun gözəlliklərinin ustad sənətkar qələmi ilə real, canlı boyalarla əksidir. Bu zənginlik, bənzərsizlik poemanın ilk misralarından oxucunu özünə cəlb edir:

Heydərbaba, ildırımlar çaxanda,
Sellər, sular şaqqıldayıb axanda,
Qızlar ona səf bağlayıb baxanda,
Salam olsun şövkətüzə, elüzə,
Mənim də bir adım gəlsin dilüzə [12, s. 229].

Əsər ilk sətirindən insanı sehirləyir, gözləri önündə yaz gününün haylı-haraylı çaylarını canlandırır. İldırımların çaxması, sellərin, suların şaqqıldayıb axması, bu gözəl mənzərədən ilhamlanan qızların cərgəyə duraraq səf-səf ona tamaşa etməsi gözlərimiz önündə möhtəşəm bir təbiət pannosunu canlandırır. Huşyar oxucu Şəhriyarın poetik təsvirində həm də məhrəmanə bir doğmalığa hiss edir. Elə bir doğmalığa ki, təbiətlə insanı bir ülvə, isti duyğu

ətrafında birləşdirməyə qadirdir:

Heydərbaba, kəkliklərin uçanda,
Kol dibindən dovşan qalxıb qaçanda,
Bağçaların çiçəklənib açanda
Bizdən də bir mümkün olsa yad elə,
Açılmayan ürəkləri şad elə [12, s. 229].

M.Şəhriyar poeziyasının qüdrəti ondadır ki, təbiət gözəlliklərini çox gözəl, kamil bir rəssam dəqiqliyi ilə, sözlə rəsm etmək bacarığına malikdir. Şəhriyar üçün təbiətlə, Heydərbaba ilə təmas həm də ruhən, mənən təmizlənmə deməkdir. Sevinc və kədərini dağla bölüşən şair sanki illərcə köksündə dağ olmuş ağır xatirələr yükünü çiyindən atmaqla onlardan xilas olmaq, azad nəfəs almaq istəyir. Şair Heydərbaba dağı ilə tərəf müqabili kimi dərdləşməklə keçmiş günlərinə ruhən dönüşü təmin etməyə və bu ilahi dönüşlə də milli yaddaşın, milli özünüdərkini özünəməxsus unikal portretini yaratmağa nail ola bilir. “Şair təbiətin ayrı-ayrı komponentləri ilə bağlı xatirələrindən istifadə edərək sevincini və kədərini bu coğrafi obyektə bölüşür. Şair dağları şəxsləndirir, onu rəvayət, əfsanə söyləyən, düşüncə, ideya məzmunlu canlıya- insana bənzədir. Yəni ustad şair dağlara min illərlə onun sinəsində gəzmiş insanların yaddaş qayası kimi baxır. Bu heç də təsadüfi deyil. Belə ki, türkdilli xalqların mifoloji dünyagörüşündə dağların əcdad kultu kimi yad edildiyini qeyd edə bilərik. Məlumdur ki, dağ bədii obrazı milli poeziyasının simvolu olaraq əksərən Azərbaycan xalqının tarixi yaddaşı, onun genetik informasiyası ilə bağlıdır. Azərbaycan poeziyasının "ağsaqqal" obrazı olan "dağ" böyük bir tarixi mərhələ keçmiş, xalqın söz ustaları tərəfindən xəlqi keyfiyyətlərin, milli- mənəvi dəyərlərin ifadəçisi kimi mənə kəsb etmişdir. İlkin təsəvvürdə dağlara ilahi varlıq kimi üz tutmaq, daha sonra qəhrəmanlıq ocağı, yüksək insani keyfiyyətlərin daşıyıcısı kimi tərənnüm edilməsi müxtəlif zamanlarda poeziyamızda bədii ifadəsini tapıb” [8, s. 991].

Bayram yeli çardaxları yıxanda,
Novruzgülü, qar çiçəyi çıxanda,
Ağ buludlar köynəklərin sızanda [12, s. 229].

Baharın, Novruzun gəlişini bundan yaxşı, bundan canlı necə təsvir etmək olar?

Heydərbaba, gün dalıvı dağlasın,
Üzün gülsün, bulaqların ağlasın...[12, s. 229].

Bu sətirlər təbiət təsvirinin sadəcə sözlə ifadəsi deyil, həm də gözəl bir söz pannosu, sözlə nəqş olunmuş rəsm əsəridir. “Heydərbabaya salam”dakı təbiət hadisələri və kainat faktları şeiri aydınlaşdıraraq gözlər önündə canlandırmaqla onu daha da konkretləşdirir” [5, s. 154].

Xəzan yeli yarpaqları təkəndə,
Bulud dağdan yenib kəndə çökəndə...[12, s. 232].

Yuxarıdakı misraları payızın xəzan çağının sözlə nəqşi də adlandırmaq olar.

“Heydərbabaya salam” mənzuməsini oxuyarkən təbiətin müxtəlif mənzərələri bir kino lenti kimi gəlib oxucunun gözü qarşısından keçir və o şairin sənətkarlığına heyran qalır” [1, s. 29].

Heydərbaba, dağın, daşın sərəsi,
Kəklik oxur, dalısında fərəsi,
Quzuların ağı, bozu, qərəsi,
Bir gedəydim dağ-dərələr uzununu,
Oxuyaydım: “Çoban, qaytar quzunu” [12, s. 232].

M.Şəhriyar sözünün qüdrəti ondadır ki, az sözlə böyük fikir ifadə edə bilir. Akademik Bəkir Nəbiyev M.Şəhriyar yaradıcılığının təhlili zamanı bu amilə xüsusi diqqət yetirir: “Diqqətli oxucu əsərdə ilin bir-birindən gözəl olan fəsillərini, bu fəsillərin yer üzünə gətirdiyi əlvan lövhələri görür, dağətəyi yamaclarda əkinin-biçinin, bağın-bostanın gözəlliyinə tamaşa edir” [10, s. 20].

Heydərbaba, Sulu yerin düzündə,
Bulaq qaynar çay-çəməninin gözündə,
Bulaqotu üzər suyun üzündə...
Gözəl quşlar ordan gəlib keçərlər,
Xəlvətləyib bulaqdan su içərlər [12, s. 232-233].

Şəhriyar “Heydərbabaya salam” poemasının I hissəsində romantik və realist şeir üslubunun çulğalaşdığını, həmahəngliyini görürük. Bu, əsərdəki təbiət təsvirlərinin əksində də özünü göstərir. Tədqiqatçı alim Hökümə xanım Billurinin təbirincə desək: “Poetik ifadə çalarlarının özünəməxsusluğu, bədii dilin əlvanlığı, rəvanlığı, canlılığı, şirinliyi əsərin bədii məziyyətini səciyyələndirən cəhətlərdəndir” [2, s. 146-147].

Biçin üstü sünbül biçən oraqlar,
Elə bil ki, zülfü darar daraqlar,
Şikarçılar bildirçini soraqlar,
Biçinçilər ayranların içərlər,
Bir huşlanıb, sondan durub biçərlər [12, s. 233].

“Ay buluddan çıxıb qaş-göz atanda”, “Külək qalxıb qap-bacanı döyəndə”, “Bayram idi, gecəquşu oxurdu” və s. kimi real təbiət lövhələri əsərin bədii məziyyətlərini bir daha yüksəldir, cazibə qüvvəsini artırır. Şəhriyarşünas alim Elman Quliyev M.Şəhriyar yaradıcılığında bu amillərə xüsusi diqqət çəkərək yazır: “Şəhriyar sənətində peyzaj, vətənin varlığına, gözəlliklərinə sonsuz məhəbbətdir. Təbiət lövhələri Şəhriyar poeziyasında obrazdır. Ona görə də vətəninin dağı, çayı, dənizi, meşələri və s. şairin yaradıcılığında konkret və ümumi bədii surətə çevrilir [9, s. 139].

Heydərbaba, bulaqların yarpızı,
Bostanların gülbəsəri, qarpızı [12, s. 236].

Və ya

Yaz gecəsi çayda sular şarıldar,

Daş-qayalar seldə aşıb xarıldar [12, s. 238].

“Heydərbabaya salam” poemasında belə gözəl təbiət təsvirləri kifayət qədərdir. Bu təsvirlərin oxucuya təsiri ona görə böyükdür ki, onun olduğu, yaxşı tanıdığı, qəlbən bağlandığı real məkanı əks etdirir, haqqında söz açılan yurdunun, vətəninin bir parçasıdır. “Poemada Xoşginabın dağətəyi kəndlərinin təbiəti çox əlvan və zəngin boyalarla təqdim edilmişdir. Onun ayrı-ayrı bəndlərində təbiət rəngdən-rəngə düşüb cilvələnir. Burada təsvirlər o qədər təbii və oynaqdır ki, oxucu özünü ildırımların gurultusunu, sel-suların şaqqiltısını eşidər kimi, bundan sonra yeni bir nizamla boy göstərən təzə-tər çiçəklərin, otların ətrini qoxulamış kimi təsəvvür edir” [10, s. 22].

Doğma yurdun təbiətinə, onun gözəlliklərinə vurğunluğu M. Şəhriyarın “Heydərbabaya salam” poemasının təsiri ilə ayrı-ayrı müəlliflərin yazdığı digər əsərlərdə də görmək mümkündür. “Heydərbabaya salam” poemasına nəzirə yazan şairlər ustad sənətkarın şeir uslubuna sadıq qalmış, təsirindən, söz qəlibindən çıxıb bilməmişlər. Fikrimizi əsaslandırmaq üçün təbrizli şair Hüseyn Səhhafın “Heydərbaba” adından Şəhriyara” əsərinə diqqət edək:

Kəhləklərim dəstə-dəstə uçallar,
Göydən keçən quşlara yol açallar,
Şikarçıdan marallarım qaçallar,
Ovlamaya xətdidə ovçular,
Dağ-daşlara səs salmaya hovçular [1, s. 35].

Cənubi Azərbaycan ədəbiyyatının tanınmış simalarından olan və M. Şəhriyarın məsləkdaşlarından sayılan şair Həbib Sahirin “Məktəb xatirələri” şeirində “Heydərbabaya salam”ın izləri, təsiri açıq aşkar hiss olunur. Bu təsir özünü “Məktəb xatirələri”ndə təbiət gözəlliklərinin təsvir və tərənnümündə daha aydın biruzə verir. Diqqət edək:

O günlər ki, gün buludu sökərdi,
Yel yollara badam gülü tökərdi [6, s. 24].

Və ya

Xatırlaram mədrəsənin bağçasın,
Göy asmasın, çiçəklənən alçasın,
Gilasların, zərrin tağın, taxçasın [6, s. 24].

Digər bir bənddə

Payız günü qirizantım açmışdı,
Sarı günəş solğun işıq saçmışdı [6, s. 26].

Akademik İsa Həbibbəyli M.Şəhriyarın “Heydərbabaya salam” poemasının məhz bu məziyyətlərini önə çəkərək əsəri ana dilimizə qoyulan abidə adlandırır: “Məşhur “Heydərbabaya salam” poeması əslində Şəhriyar üçün həm də şeirlə yoğrulmuş möhtəşəm Ana dili abidəsi idi” [7, s. 19].

Yaz qabağı gün güneyi döyəndə,
Kənd uşağı qar güllərin sevəndə,

Kürəkçilər dağda kürək züvəndə,
Mənim ruhum elə bilin ordadır,
Kəklik kimi batıb qalıb, qardadır [12, s. 239].

Seyid Məhəmmədhüseyn Şəhriyar harada yaşamasından asılı olmayaaraq ruhunun daima doğulduğu yerlərə bağlı olduğunu, kənd uşağının təbiətə, ətraf aləmə olan saf sevgisinin onu heç zaman tərk etmədiyini, yurd sevgisinin qanına, canına hopduğunu “Heydərbabaya salam” əsərində real, dolğun boyalarla əks etdirə bilmişdir.

Tədqiqatın mənbəyi və metodları

Tədqiqat üçün əsas mənbə ustad şair Seyid Məhəmmədhüseyn Şəhriyarın anadilli yaradıcılığının şah əsərlərindən sayılan, sənətkara dünya şöhrəti qazandıran, günümüzə qədər yaşarı edən “Heydərbabaya salam” poeması olmuşdur. Həmçinin tədqiqatımızın dolğun və əhatəli olması üçün şəhriyarşünas alimlərin əsərlərindən də yeri gəldikcə istifadə etmiş, onların mövzu ilə bağlı fikirlərinə məqalədə istinadlar vermişik. Qeyd edək ki, “Məhəmmədhüseyn Şəhriyarın “Heydərbabaya salam” poemasında təbiət gözəlliklərinin təsviri və tərənnümü” məqaləsi aşağıdakı elmi metodlar əsasında yazılmışdır:

- tədqiqatla əlaqəli fakt və materialların sistemləşdirilməsi metodu;
- toplanmış faktların sintezi və analizi metodu;
- problemə kompleks yanaşma və fərqli baxış bucağından nəzər salmaq;
- abstraktlaşdırma
- ümumiləşdirmə metodundan istifadə etməklə elmi nəticələrin əldə olunması.

Araşdırmada tarixi-müqayisəli metoddan da istifadə edilmiş, tədqiqatın predmet və obyekt kimi seçilən nümunələr və onlara həsr olunan araşdırmaların meydana çıxdığı şərait nəzərə alınmışdır. İşin mahiyyəti müqayisəli təhlil və tədqiq tələb etdiyi üçün yeri gəldikcə, müqayisəli metoddan da istifadə olunmuşdur.

Nəticə

Nəticə kimi onu deyə bilərik ki, “Məhəmmədhüseyn Şəhriyarın “Heydərbabaya salam” poemasında təbiət gözəlliklərinin təsviri və tərənnümü” məqaləsində ustad sənətkar vətənpərvər, yurdsevər, doğma yurda qəlbən bağlı olan və onun gözəlliklərini sevə-sevə tərənnüm və təsvir edən kamil sənətkar kimi dəyərləndirilmiş, bu fikir poemadan gətirilən nümunələrlə əsaslandırılmışdır. Tədqiqatın özəl cəhəti M.Şəhriyarın müasirlərinin əsərlərinin də bu rəkursdan təhlilə cəlb edilməsi, ustad sənətkarın onlara təsirinin poetik nümunələr əsasında izahının verilməsidir. Məqalə Şəhriyarın anadilli irsinin öyrənilməsi istiqamətində növbəti addım sayıla bilər. Düşünürük ki, bu araşdırmadan ali məktəb tələbələri, Şəhriyar poeziyasının araşdırıcıları və oxucular faydalana bilərlər.

Ədəbiyyat

1. Beqdeli, Q. (1963). *Məhəmmədhüseyn Şəhriyar*, Bakı: “Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı”, 40 s.
2. Bülluri, H. (1984). *Məhəmmədhüseyn Şəhriyar*, Bakı: “Elm” nəşriyyatı, 156 s.
3. Əliyev, H. (1996). *Qayıdış* (1991-1993-cü illər), Bakı: “Azərbaycan” nəşriyyatı, 792 s.
4. Əliyev, H. (1998). *Dahi şair Məhəmmədhüseyn Şəhriyarın anadan olmasının 90 illik yubileyi mərasiminin iştirakçılara 11 aprel 1998-ci il tarixli təbrik məktubu*. “Azərbaycan” qəzeti, 16 aprel 1998-ci il
5. Gədikli, Y. (2007). *Şəhriyar və bütün türkcə şeirləri*, Bakı: “Yom” yayınları, 192 s.
6. Həbib, S. (2005). *Seçilmiş əsərləri*, Bakı: “Lider” nəşriyyatı, 192 s.
7. Həbibbəyli, İ. (1993). *Ustad Məhəmmədhüseyn Şəhriyar*, Bakı: “Elm” nəşriyyatı, 136 s.
8. Məmmədova, R. (2015) *“M.Şəhriyarın “Heydərbabaya salam” poemasında təbiət hadisələri və obyektlərinin bədii –emosional dərk*. Respublika elmi konfransı, Qafqaz Universiteti, Bakı
9. Quliyev, E. (2004). *Şəhriyar poeziyası və milli təkamül*, Bakı: “Elm” nəşriyyatı, 280 s.
10. Şəhriyar, M. (2005). *Seçilmiş əsərləri*, Bakı: “Avrasiya-Pres”, 480 s.
11. Şəhriyar, M. (1332). *Heydərbabaya salam*, Təbriz: “Çapxanəyi-Ziba”, 22 s.
12. Şəhriyar, M. (2017). *Əbədiyyət güliyəm mən*, Bakı: “Elm və təhsil” nəşriyyatı, 286 s.

DESCRIPTION AND EXPRESSION OF THE BEAUTY OF NATURE IN THE POEM "GREETINGS TO HEYDARBABA" BY MAHAMMADHUSEYN SHAHRIYAR

Esmira Ismailova

Lankaran State University, Lankaran, Azerbaijan

The article analyzes the poem "Greeting to Heydarbaba", as in his poem he describes and expresses the beauty of his homeland, real, living colors Muhammadhussein Shahriyar, one of the prominent figures of Azerbaijani and world literature of the 20th century, a famous master of the word, as one of the main directions of the poet's work is studied from this point of view. In the course of the study, in addition to the poet's poem "Greetings to Heydarbaba", the article mentioned references of his contemporaries and poets to his works, comparisons and parallels were made, and the results were associated with modern times. In the article “Description and expression of the beauty of nature in the poem “Greetings to Heydarbaba” by Muhammadhussein Shahriyar, a place is also given to the study of the influence of the poet’s love for the beauties of his native land and nature, and for the works of his contemporaries.

The main purpose of the article “Description and expression of the beauty of nature in the poem “Greetings to Heydarbaba” by Muhammadhusein Shahriyar was to study the topic of description and expression of the beauty of nature - to once again draw attention to the fact that M. Shahriyar’s native language heritage is still relevant today. Analyzing and explaining the mysteries of eternal life in a modern context, substantiating its artistic and educational significance in our day, was to guide the reader from time to time to benefit from this valuable heritage from time to time.

M. Shahriyar was valued as a poet, deeply and spiritually connected with his Motherland.

Key words: Shahriyar, "Greetings to Heydarbaba", nature, beauty, description, expression

ОПИСАНИЕ И ВЫРАЖЕНИЕ КРАСОТЫ ПРИРОДЫ В ПОЭМЕ «ПРИВЕТСТВИЕ ГЕЙДАРБАБЕ» МАХАММАДГУСЕЙНА ШАХРИЯРА

Эсмירה Исмаилова

Лянкяранский государственный университет, Лянкярань, Азербайджан

В статье анализируется поэма «Приветствие Гейдарбабе», как в своей поэме описывает и выражает красоту своей родины, реальные, живые краски Мухаммадхусейн Шахрияра, один из видных деятелей азербайджанской и мировой литературы XX века, известный мастер слова, как одно из основных направлений творчества поэта исследуется с этой точки зрения. В ходе исследования, помимо поэмы поэта «Приветствие Гейдарбабе», в статье упоминались ссылки его современников и поэтоведов к его произведениям, проводились сравнения и параллели, а результаты связывались с современным временем. В статье «Описание и выражение красоты природы в поэме «Приветствие Гейдарбабе» Мухаммадхусейна Шахрияра также отводится место к исследованию влияния любви поэта к красотам родного края и природе, и к произведениям его современников.

Основная цель статьи «Описание и выражение красоты природы в поэме «Приветствие Гейдарбабе» Мухаммадхусейна Шахрияра была изучение темы описание и выражение красоты природы - еще раз обратить внимание на то, что родное языковое наследие М. Шахрияра актуально и сегодня. Анализируя и объясняя тайны вечной жизни в современном контексте, обосновывая ее художественную и просветительскую значимость в наши дни, заключалась в том, чтобы время от времени направлять читателя к тому, чтобы время от времени извлекать пользу из этого ценного наследия.

М. Шахрияра ценили как поэта, глубоко и духовно связанного со своей родиной.

Ключевые слова: Шахрияр, «Приветствие Гейдарбабе», природа, красота, описание, выражение

Daxil oldu: 02.05.2023;

Çapa qəbul edildi: 14.06.2023;

Çap edildi: 23.06.2023